

ONLAYN TA'LIM SHAROITIDA CHET TILLARINI O'QITISH JARAYONING MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISHNING PEDAGOGIK YECHIMLARI.

Azimova Mehribon Mirzali qizi
Kokand University Andijon filiali

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada onlayn ta'lim sharoitida chet tillarini o'qitish jarayonida yuzaga kelayotgan asosiy muammolar va ularning samarali yechimlari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida zamonaviy pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar hamda real ta'lim amaliyotidan olingan misollar asosida muammo va yechimlar yoritib beriladi.

Kalit so'zlar; Onlayn ta'lim, til o'qitish, raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim, interaktiv metodlar.

PEDAGOGICAL CHALLENGES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN ONLINE EDUCATION AND STRATEGIES FOR THEIR SOLUTION

ANNOTATION

This article analyzes the main challenges of teaching foreign languages in online education and suggests effective solutions. The study is based on modern pedagogical approaches, digital technologies, and practical examples taken from real teaching experience.

Keywords; online education, language teaching, digital technologies, distance learning, interactive methods.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В УСЛОВИЯХ ОНЛАЙН-ОБРАЗОВАНИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Аннотация

В данной статье рассматриваются основные проблемы преподавания иностранных языков в условиях онлайн-образования и предлагаются эффективные пути их решения. Анализ основан на современных педагогических подходах, цифровых технологиях и практических примерах.

Ключевые слова: онлайн-образование, преподавание языков, цифровые технологии, дистанционное обучение, интерактивные методы

Kirish

Bugungi globallashuv davrida chet tillarini o'rganish muhim ehtiyojga aylangan. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasidan so'ng onlayn ta'lim butun dunyoda keng joriy etildi. Bu jarayon til o'qitish sohasida ham yangi imkoniyatlar bilan bir qatorda qator muammolarni yuzaga keltirdi. Ushbu maqolaning maqsadi — onlayn ta'lim sharoitida til o'qitishdagi asosiy muammolarni aniqlash va ularning samarali yechimlarini ilmiy hamda amaliy misollar asosida tahlil qilishdan iborat.

ASOSIY QISM

1. Onlayn ta'lim sharoitida chet tilini o'qitishning pedagogik muammolari

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi chet tillarini o'qitishda yangi imkoniyatlar yaratdi. Biroq ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, onlayn ta'lim an'anaviy auditoriya mashg'ulotlari bilan solishtirilganda qator pedagogik muammolarni yuzaga keltiradi.

Birinchi muammo — kommunikativ muhitning cheklanganligi. Til oʻrganish jarayoni asosan muloqotga asoslangan boʻlib, onlayn platformalarda bu jarayon sunʼiy tus olishi mumkin. Richards (2014) taʼkidlaganidek, jonli muloqot yetishmasligi oʻquvchilarning ogʻzaki nutq kompetensiyasining rivojlanishini sekinlashtiradi.

Ikkinchi muammo — oʻquvchilarning taʼlim jarayonidagi faolligining pasayishi. Masofaviy taʼlim sharoitida oʻqituvchi tomonidan toʻliq nazoratning yoʻqligi sababli ayrim oʻquvchilar dars jarayonida passiv ishtirok etadi. UNESCO (2020) hisobotlariga koʻra, onlayn darslarda qatnashuv darajasi anʼanaviy darslarga nisbatan 20–30 foizga past boʻlishi mumkin.

Uchinchi muammo — texnik va infratuzilmaviy cheklovlar. Internet tezligi, qurilmalarning yetarli emasligi va platformalar bilan ishlashdagi qiyinchiliklar til oʻqitish samaradorligiga salbiy taʼsir koʻrsatadi. Ayniqsa, rivojlanayotgan hududlarda bu muammo yaqqol namoyon boʻladi.

2. Onlayn chet tili taʼlimida yuzaga keladigan metodik muammolar

Metodik jihatdan olib qaralganda, onlayn taʼlimda til koʻnikmalarini (listening, speaking, reading, writing) muvozanatli rivojlantirish murakkablashadi. Tadqiqotlarga koʻra, onlayn darslarda tinglab tushunish va yozish koʻnikmalari nisbatan yaxshi rivojlansa-da, gapirish koʻnikmasi sust rivojlanadi (Garrison, 2017).

Masalan, Zoom platformasida olib borilgan darslarda oʻqituvchi barcha oʻquvchilarning bir vaqtning oʻzida gapirishini taʼminlay olmaydi. Natijada faqat faol oʻquvchilar muloqotda qatnashadi, qolganlari esa tinglovchi rolda qolib ketadi.

Shuningdek, baholash jarayonida akademik halollik masalasi muhim muammo sifatida namoyon boʻlmoqda. Onlayn testlar davomida tashqi manbalardan foydalanish ehtimoli yuqori boʻlib, bu bilimni obyektiv baholashga toʻsqinlik qiladi.

3. Muammolarni bartaraf etishning pedagogik va texnologik yechimlari

Yuqorida keltirilgan muammolarni hal etishda integrativ yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi.

Birinchidan, kommunikativ faoliyatni kuchaytiruvchi metodlarni joriy etish zarur. Breakout rooms orqali kichik guruhlarda ishlash, muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar (problem-based learning) o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi. Cambridge University Press tomonidan olib borilgan tadqiqotlar natijasida kichik guruhli onlayn muloqotlar gapirish kompetensiyasini 35% ga oshirishi aniqlangan.

Ikkinchidan, raqamli ta'lim platformalarini didaktik maqsadga muvofiq tanlash muhimdir. Masalan, Quizlet lug'atni mustahkamlashda, Padlet yozma nutqni rivojlantirishda, Kahoot esa tezkor baholashda samarali vosita hisoblanadi. Amaliy tajribalarda ushbu platformalardan foydalangan guruhlarda o'quvchilarning darsga qatnashish darajasi sezilarli oshgani kuzatilgan.

Uchinchidan, o'qituvchining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirish zarur. O'qituvchi nafaqat texnik jihatdan, balki metodik jihatdan ham onlayn ta'limga moslashgan bo'lishi lozim. Harmer (2007) ta'kidlaganidek, texnologiya faqat vosita bo'lib, uning samaradorligi o'qituvchining metodik mahoratiga bog'liq.

4. Tadqiqot natijalari va amaliy tajriba tahlili

2022–2024-yillarda olib borilgan amaliy kuzatuvlar asosida onlayn til ta'limida interaktiv metodlardan foydalangan o'quv guruhlarida o'zlashtirish darajasi an'anaviy onlayn darslarga nisbatan yuqori bo'lgan. Xususan, haftasiga kamida ikki marta guruhli muloqot mashqlari tashkil etilgan guruhlarda o'quvchilarning nutqiy ishonchi sezilarli oshgani aniqlangan.

Xulosa

Onlayn ta'lim sharoitida chet tillarini o'qitish jarayonida asosiy muammolar: jonli muloqot yetishmasligi, o'quvchilarning faolligi pasayishi va texnik cheklovlardir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, bu muammolarni interaktiv metodlar, raqamli platformalar va o'qituvchining raqamli-pedagogik kompetensiyasini oshirish orqali samarali bartaraf etish mumkin. Shu bilan, onlayn ta'lim til o'qitishda motivatsiya va nutqiy kompetensiyani rivojlantirishga yordam beradi (Richards & Rodgers, 2014; Garrison, 2017; Cambridge Assessment English, 2021).

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Harmer, J. (2007). How to Teach English. Longman.
2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
3. Garrison, D. R. (2017). E-learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice. Routledge.
4. UNESCO. (2020). Distance Learning Strategies: Lessons from COVID-19. Paris: UNESCO.
5. Cambridge Assessment English. (2021). Using Digital Tools to Improve Language Learning Outcomes.
6. Stockwell, G., & Hubbard, P. (2013). Some emerging principles for mobile-assisted language learning. Monterey, CA: CALICO Journal, 30(1), 4–22.
7. Godwin-Jones, R. (2018). Emerging technologies: Language learning and technology: Trends and challenges. Language Learning & Technology, 22(3), 1–17.
8. Warschauer, M., & Kern, R. (2000). Network-based Language Teaching: Concepts and Practice. Cambridge University Press.